پرچه : پښتو

جواب نمبر ۵ :

د خوشحال خان خټک په ژوند او شاعري باندې بحث

تعارف:

پښتو ژبه یوه ډیره زړه
ژبه ده. د پښتو ژبې د ترقي دپاره
خوشحال خان خټک ډیرې حلې ځلې کړي
دي. د خوشحال خان خټک په پښتو
ژبه ډیر غټ احسان دی. څنګه چې
خوشحال خان خټک په خپل شعر کښې وائي

که د نظم که د نثر که د خط دے
په پښتو ژبه مې حق دے بې حسابه
نه به خوا بکې کتاب و نه به یې خط و
دا دے ما یکې تصنیف کړل خو کتابه

پکښې

د دې شعرونو نه د خکاره شوه چې د خوشحال خان خټک پښتو ژبې د باره ډهیر کار کړی دی.

د خوشحال خان خټک ژوند

خوشحال خان خټک په 1022 هجري کښې په دې دنیا کښې سترګې رنړې کړې وې خوشحال خان خټک د شهباز خان ځوی و. شهباز خان د مغلو منصب دار و. اتلس به په وړه رانولو. د یوسفزو سره یې دښمنی و. د خوشحال خان خټک پلار په یو جنګ کښې د دې دنیا نه سترګې پټې کړې د پلار منصبداری او دښمنی وارې خوشحال خان ته پاتې شو. خوشحال خان خټک پنځله په منګه ځان راپېژنې په دې ډول.

زه خوشحال د شهباز خان یم چې توره زن یم کان په کان
شهباز خان د یحی خان و چې بل نه و حسې ځوان
یحی خان د اکوړي و چې بل په توره شو سلطان
د هجرت زر د ویشت سن و چې زه راغلم
په جهان

هم دغه شان خوشحال خان بخپله
په منګله خان راپېژندلے وو.
خوشحال خان خټک په ځان ژوند
کښې د ښکار او مېنې سره شوق کړو.
خوشحال خان خټک په سه وجه اورنګزیب
عالمګیر پاچا بندي کړو. پینځه کاله خوشحال
خان خټک په رتنبور کښې بندي وو.

سو د مغلو دپاره ما توري وهلي
پښتنو به راته کړي ډېري کنځلي

په دې شعر کښې خوشحال خان خټک
د مغلو دپاره د ځان حالو ځلو ذکر کړه دی

د جیل نه پس د خوشحال خان ژوند:

په جیل کښې د خوشحال خان خټک
زړه د غم نه او ذهن د فکر نه ډک شو
او وایل یې
سو پس له بنده دے د عزم
د خوشحال د خاطر جزم
یا نیولے څه ځکے ته
یا مغلو سره رزم

د خوشحال خان خټک شاعري:

د خوشحال خان خټک په شاعری کښی هر رنګ پروت دے. خوشحال خان خټک د قامی ~~شعر~~ شاعری، رزمیه شاعری، عشقیه شاعری او اخلاقی شاعری سره مینه کړله۔

رزمیه شاعری:

خوشحال خان خټک د ډیر اول نه د ښمنو سره اخته شوی وو۔

لا تر اوسه په مازغه په قرار نه یې
چاچې ماسره وهلي سر په خټک دي

په دی شعر کښی خوشحال خان خټک وایې چه کوم انسان هم ځما مقابله کړی ده په جنګ کښی نو هغه انسان مازغه اوس هم په قرار شوی نه دی۔ تر اوسه په زخمونه نه دی تهیک شوی۔ هم دغه شان خوشحال خان خټک په دی شعر کښی خپل طاقت ظاهر کړه دی چی اځما د مقابلے خلک اوس هم په خپل غم اخته دی:

___/___/202 Day:______

۵ د افغان په ننګ مې وتړله توره
ننګیالي د زمانه خوشحال خټک شوم

په دې شعر کښې خوشحال خان خټک وائ چې تر کله نه ما د افغان په غیرت او د پښتو دپاره جلې خلې شروع کړې او توره مې استعمال شروع کړل نو داسې مې د پښتو غیرت او ننګ محفوظ کو چې په ټوله زمانه کښې ننګیالي شوم او مشهور شوم.

قامي شاعري:

خوشحال خان خټک د قام دپاره هم ډهیر مشهوره شاعري کړې ده. خوشحال خان خټک په دې شعرونو کښې د خپل قام سره مینه ظاهره کړې ده او په اتفاق سره ژوند کولو خوږنه یې کړې ده.

۵ اتفاق په پښتو کښې پیدا نشو
کښې ما به د مغلو ګریوان پاره کړه

په دې شعر کښې خوشحال خان خټک

د افسوس اظهار کوي چې په پښتو کښې اتفاق نشته ځکه پښتانه د مغلو نه اوروسته دي او مغلو مغل چې حکمراني کوي. خوشحال خان خټک وایي چې که چرته په پښتو کښې اتفاق پیدا شو نو. د مغلو حکومت به پښتو ته بدل شي. خوشحال خان خټک وایي چې که چرته په دې پښتو کښې اتفاق او نو ما به مغلو ته شکست ورکړه وي او حکومت به مې ترې ترلاسه کړه وي خو پښتو کښې اتفاق نشته

اخلاقي شاعري:

خوشحال خان خټک د پښتو لپاره اخلاقي اصلاح اړینې پانې هم شاعري کړې ده او پښتو ته یې نصیحت کړې ده په خپله شاعرۍ کښې.

سو چې د خلقو نیک خواهي لري په زړه کښې
مبارک شه بادشاهي لري په زړه کښې

په دې شعر کښې خوشحال خان خټک وایي چې کوم انسان د بل انسان سره د نیکۍ

جذبه لری په زړه کښی تو هغه کس له
خوشحال خان خټک مبارکي ورکوي چې دا
سړی په زړه باچا دی- هم دغه شان
خوشحال خان خټک د پښتو له پیغام ورکړه
چې د یو بل سره مرسته کوي او و نیکی
کوی ځکه دا ډیره غښته باچاهي ده۔

خلاصه:

خوشحال خان خټک ډیر عظیم
شاعر و او د پښتو ژبی لپاره یه ډیری
حل ځلي کړي وي خوشحال خان په پښتو او
په پښتو ژبه ~~میں~~ مین شاعر و همیشه
یی د پښتو د اتفاق راوستو کوښش کړي دے
د خوشحال خان شاعری پښتنانه ډیره
~~خوښه~~ خوښه وی او سبق تری حاصلوی.
خوشحال خان خټک په کال ۱۱۰۰ ھ هجری
کښی د دې دنیا نه سترگی پټی کړی دی
او تر اوسه د پښتو په زړونو راج کوی۔

جواب نمبر-8

پښتانه څوک دي

تعارف:

پښتانه ډېر غیرتي قوم دی
د پښتو تاریخ ډېر پښتوانی د. پښتو خپل
تاریخ پخپله نه دی لیکلي. پښتانه ډېر
زوړ تاریخ لري. په دی سوال کښی به مونږ
د پښتو د تاریخ په اړه خبری کوو.

ده پښتو تاریخ:

پښتو خپل تاریخ پخپله نه دی. لیکلی
پښتو لوستو نه دي کړی. د پښتو تاریخ لپاره
به مونږ دکړي تاریخ کورو او دړری تاریخ
دکړي شکل لري.

ده پښتو تاریخ نظریې:

د پښتو تاریخ باره
کښی ډېرې نظریې مشهوری دي. سوک وایي چې

پښتانه بنی اسرائیل دی اور سوک [illegible]
وایي چې پښتانه اریان دي خو د پښتو
ډهیر شاعران او مشهور کسان د بنی اسرائیل
د نظریے طرف کوي.

پښتانه بنی اسرائیل دی:

ده دے نظرے

په ویډا پښتانه اصل کبنی بنی اسرائیل دی.
خوشحال خان خټک په خپل شعر کبنی وایي.

ده په [illegible] بنایسن بانړی په ختمه داوینا ده
چې په اصل د یعقوب قوم او تبار دي

په دی شعر کبنی خوشحال خان خټک
ده پښتو بنایست د بنی اسرائیلو سره
یو شان ګڼله دي او وی چې
پښتانه اصل کبنی بنی اسرائیل دی.

نعمت الله هاروي

نعمت الله هاروي په خپل کتاب

تاریخ خان جهانی کښې مخزن افغانی کښې وایي چې پښتانه اصل کښې بنی اسرائیل دي. د پښتنو پلار طالوت دی چنګ ته د ځلو پښتو زامنو سره کاوو. داود ته یې اویل چې زما په زامنو به ارمیه او برخیه نوموړه کیږدي. د ارمیه زوی افغنه و د سلیمانؑ فوج کښې شامل شو. افغنه د ځلو پښتنو زامنو سره راغلو افغانستان ته

پښتو کښې قیس پیدا شو:

قیس په پښتو کښې پیدا شو. د هغه وخت د پښتنو مشري قیس سره وه. فتح مکه کښې یې ګډون کړي و. خالد بن ولید خپله لور سحرا په نکاح ورکړه. رشید لقب ورته میلاو شوی و د نبی کریمؐ نه.

کوم کسان د هغه نظریه مني:

د پښتو ډېر مشهور شاعران او مشران دا نظریه مني. خوشحال خان خټک، افضل خان خټک، نعمت الله هاروی،

___/___/202 Day:________

سید عبدالجبار دا ټول کسان دا نظریه
مني

خلاصه:
د پښتنو تاریخ ډهیر خفاره
نسبته ځکه چې پښتنو خپل تاریخ نه
دی لیکلی. دړدي تاریخ کښی د پښتنو
تاریخ شته دی خو دګړی تاریخ دړدی
اهمیت لری. د پښتنو تاریخ باره کښی
ډهیرے نظریے مشهورې دی خو ډهیر خلک
د بنی اسرائیل نظریے له اهمیت دی
خوشحال خان خټک په خپل شعر کې ظاهر
کړی او نعمت الله هروی په خپل کتاب
تاریخ خان جهانی مخزن افغانی کښی
ظاهر کړی دی چې پښتانه بنی اسرائیل
دی.

جواب نمبر-6

د رحمان بابا شاعری او تاریخ

تعارف:

رحمان بابا د پښتو ډهیر معروف شاعر تیر شوی دی، رحمان بابا په هر 1066 هجری کښی په پیښور (بهادر کلے) کښی ستر کي زیږی کړی وی - رحمان بابا په خپله شاعری کښی پښتو ته ډهیر لوی نصیحت کړی وی - رحمان بابا د پښتو ډهیر مقبول شاعر دی، خلک د رحمان بابا شاعری ډهیر په شوق سره یولی او سبق او مزه تري اخلي - رحمان بابا په پښتو او په پښتو مین شاعر او - ده رحمان بابا په شاعری کښی د الله او د رسول مینه هوم سرګنده ښوی ده - رحمان بابا په الله او دهغه رسول ﷺ سره مینه په خپل شعرونو کښی را ټولوله - رحمان بابا ډهیره درنه او د سبق او نصیحت نه ډکه شاعری د پښتو لپاره کړی ده - رحمان بابا په 1118 کښی ده دی دنیا نه سترګي پټي کړی دی -

___/___/202   Day:______

ده رحمان بابا کتابونه:

رحمان بابا پښتو لپاره ډېر کتابونه لیکلی دي۔

- پښتو ته دیوان
- نورلشیز تربیت

دا ده رحمان بابا ډېر مقبول کتابونه دي کوم کښې چې پښتو لپاره سبق او نصیحت درووت دي۔

ده رحمان بابا شاعري:

۱. صوفیانه شاعري:

رحمان بابا په الله او ده الله په رسول مین شاعر او۔ خپله شاعري ک کښې په یي دا مینه سه په دې ډول بیانوله

۲. که صورت ده محمد نه وي پیدا
پیدا کړې به خدای نه وي دا دنیا

په دې شعر کښې رحمان بابا ده محمدؐ ده

شان او عزت به باره کښې ویې دي ده
رسول الله ﷺ شان دومره اوچت او دي الله
تعالی ده هغه لپاره دا ټوله دنیا پیدا کړې
ده که چرته محمد ﷺ نه وی پیدا شوی به دی
دنیا کښې نو الله تعالی به دا دنیا هم نه
وه پیدا کړې.

نو عجب نه ده چې دا درست جهان زما شي
چې د درست جهان بادشاه مې دی مولا

په دې شعر کښې رحمان بابا ده الله
تعالی وړاندې ډېره بزرګي ذکر کوی
چې الله تعالی ده دې ټول جهان بادشاه
دی. دا ټوله دنیا الله تعالی پیدا کړې
او الله تعالی زما مولا دی. نو رحمان بابا
وایي چې ډېره عجیبه شان خبره ده چې
دا درست جهان زما شي ذکه چې ده دې
درست جهان چې کوم بادشاه دی هغه هغه
زما مولا دی.

___/___/202

روزمره شاعري:

رحمان بابا روزمره شاعري
سره په ډېر ښه ډول بیانه کړې ده.

نو چې الله درسره مل نه وي رحمانه
که لښکرې درسره وي یک تنها یې

په دې شعر کښې رحمان بابا یو ډېر
لوی نصیحت کړی دی پښتنو ته. ده
یو حقیقت په ډاګه رحمان بابا بیان کړی
چې کوم انسان سره الله نه وي ملګری
الله سره چې تعلق نه وي جوړ کړی نو
که سومره هوم ملګري ورسره شي او
رحمان سره لښکرې هوم ملګری کړي نو دا
انسان یوازې او تنها دی.

نو هر ژوندی چې د مړه په قبر ورشي
ډېره بس دی نصیحت په دې دنیا

په دې شعر کښې رحمان بابا یو
لوی نصیحت کړی دی پښتنو ته چې

هر زنده جي په دنيا کښې ژوند کوي
دا به يو نه يو ورځ (ه) دی دنيا نه
سترګي ~~پټه~~ پټوی نو مونګ له پکار دی
جي ده اخرت تياري وکو. هر انسان
لباره (ه) دی نه بل لوی نصيحت نشته
جي هغه ده بل زنده په ضرورشی او
اوګوری جي خلکه دا انسان (ا) دی دنيا
نه رخصت شوی داسی په منګه تول رخصتيګو

خلاصه:

رحمان بابا د پښتو يو ډير لوی
شاعر تير شوی دی. ده رحمان بابا
~~مسری~~ شاعری ته ډير مقبوليت حاصل
دی. ده رحمان بابا شاعری خلک ډير
په شوق سره لولی اور نصيحت تری
حاصلوی. رحمان بابا ده ژوند په هر
اړخ شاعری کړی ده او پښتو ته يې
نصيحت کړی دی. رحمان بابا په رسول مين
شاعر وو او په خپله شاعری کښی يې
هوهم دا رسول سره (مينی) ذکر کړی دی.